

LÄKARE MOT KÄRNVAPEN

Nr 144 april 2016

UTGIVEN SEDAN 1981

www.slmk.org

**I DETTA
NUMMER**

OPEN-ENDED WORKING GROUP I GENÈVE

Forum för diskussioner om kärnvapenförbud

SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPEN
OCH NATODEBATTEN

CLOSE CALLS - DE GÅNGERNA VAR
VI NÄRA KÄRNVAPENKRIG

SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN
Nobels fredspris 1985

Sverige och THE HUMANITARIAN PLEDGE – fortsatt väntan på regeringens beslut

Vinter övergår i vår, dagarna blir ljusare och vi börjar skönja hur tankarna om ett kärnvapenförbud får fäste hos alltfler stater. I februari möttes den öppna arbetsgruppen för kärnvapenedrustning, Open-ended Working Group, i Genève. I debatten där var kärnvapenförbudet tveklöst det initiativ för nedrustning som hördes mest. Från svenskt håll har man när denna tidning trycks ännu inte tydligt tagit ställning för eller emot ett förbud mot kärnvapen. Sverige har inte anslutit sig till den stora grupp av stater (i skrivande stund 127 stycken) som genom *the Humanitarian Pledge* åtagit sig att fylla det legala tomrum som finns kring kärnvapen och förbjuda och eliminera dem.

Intressant nog släppte Ekot den 28 februari nyheten att Sveriges regering har beslutat att Sverige ska ansluta sig till *the Humanitarian Pledge*, vilket självklart gladdde oss oerhört. Denna nyhet har vi dock inte fått bekräftad av UD som i stället hänvisar till tidigare besked om att utfästelsen ska behandlas i den nyligen återupprättade folkrätts- och nedrustningsdelegationen. Denna delegation består av riksdagsledamöter, myndighetspersoner, civilsamhälle och forskarvärlden. Vi får avvakta delegationens arbete men kan samtidigt arbeta med att lyfta frågan i media och hos relevanta aktörer så att resultatet av delegationens arbete blir för kärnvapenfrågan positivt.

Under den utrikespolitiska deklARATIONEN i februari meddelade utrikesminister Wallström att Sverige tillsätter en nedrustningsambassadör för att ytterligare profilera sig och höja

”

Under den utrikespolitiska deklARATIONEN i februari meddelade utrikesminister Wallström att Sverige tillsätter en nedrustningsambassadör för att ytterligare profilera sig och höja arbetstempot i kärnvapenfrågorna. Det är ett spännande initiativ, även om det för mig än så länge är något otydligt vad denna person ska göra.

arbetstempot i kärnvapenfrågorna. Det är ett spännande initiativ, även om det för mig än så länge är något otydligt vad denna person ska göra. Vi hoppas självfallet att ambassadören aktivt driver nedrustningsfrågor och inte blir en ursäkt för mindre konkret arbete.

World Medical Association antog förra året ett uttalande om att nationella förbund bör uppmana sina regeringar att aktivt delta i arbetet för ett förbud mot kärnvapen. Vårt svenska läkarförbund anslöt sig till detta uttalande strax efter jul och tillsammans med Läkarförbundet har vi riktat en gemensam uppmaning till utrikesmi-

Josefin Lind

Generalsekreterare för Svenska Läkare mot Kärnvapen
josefin.lind@slmk.org

nister Wallström att ansluta Sverige till utfästelsen och engagera sig i arbete med att förbjuda och eliminera kärnvapen. Vi gläds mycket över samarbetet med Läkarförbundet och hoppas att vi får tillfälle att fördjupa detta framöver.

Vi har med andra ord en spännande vår framför oss och kommer fortsättningsvis att rapportera från alla relevanta möten. Glöm inte att gå in på vår webb slmk.org med jämna mellanrum och följ oss på Facebook för de senaste uppdateringarna. I detta nummer får du dessutom läsa den avslutande delen på den oerhört spännande serien om tillfällen då det var riktigt nära att kärnvapen kom att användas. ❖

INNEHÅLL

- 4 ORDFÖRANDE HAR ORDET:
SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPEN
OCH NATODEBATTEN
- 6 OPEN ENDED WORKING GROUP
I GENÈVE
- 10 CLOSE CALLS - DE GÅNGERNA VAR
VI NÄRA KÄRNVAPENKRIG

8 LÄSTIPS / DETTA HAR HÄNT / PÅ GÅNG

16 INTERNATIONELL UTBLICK

19 NYA STYRELSEN

Läkare mot Kärnvapen nr 144
april 2016
ISSN: 1400-2256 Upplaga: ca 4000 ex

Läkare mot Kärnvapen är en kvartalstid-
skrift som ges ut av föreningen
Svenska Läkare mot Kärnvapen i
samarbete med **Danska Läkare mot
Kärnvapen, Forskare och Ingenjörer
mot Kärnvapen** och **Svenska
Tandläkare mot Kärnvapen**.

Ansvarig utgivare: Jan Larsson
Linnég. 2 H, 753 32 UPPSALA
Tel 0725-66 87 25
E-post: jan.larsson@slmk.org

Red för detta nr: Jan Larsson, Ulf König,
Josefin Lind, Gabriel Holmbom, Clara Levin

Tryckeri: AM-tryck & reklam i Hässleholm
0451-38 49 50

Layout: Gabriel Holmbom,
egdesign.gabriel@gmail.com

Manus till nästa nr skickas till:
Jan Larsson (adress ovan)

Prenumerationsärenden handläggs av
kansliet i Stockholm, adr se sid 25.

Tryckt på miljögodkänt papper.

Bankgiro 901-0901.

UTGIVNINGSPLAN

Nr	Manusstopp	Distribution
145	15 augusti	augusti - september

FRAMSIDA:
Open-ended working group i Genève.
Foto: ICAN

**SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN**
Nobels fredspris 1985

ATT FÖRVALTA ETT FÖRTROENDE

Av Andreas Tolf, ordförande för Svenska Läkare mot Kärnvapen

Svenska Läkare mot Kärnvapen och Natodebatten

Vad innebär det att förvalta ett förtroende? Den frågan finns alltid med oss som arbetar med patienter, i klinisk tjänst eller i forskning. Att till exempel låta sig sövas, och därmed överlämna livsuppehållande funktioner i en främmande människas händer, kräver ett närmast ofattbart stort mått av förtroende. Också att inta ett läkemedel dag efter dag – trots att man kanske inte upplever sig det minsta sjuk – tarvar förtroende för läkarkåren, vetenskapen och läkemedelsindustrin. Utan förtroende är ingen läkekonst möjlig.

Den tragedi som blottlagts kring kirurgen Paolo Macchiarinis verksamhet, som Bo Risberg i Läkartidningen så träffande beskrivit som ”den medicinska etikens fullständiga härdsälta”, tror jag inte lämnar någon oberörd. Självt i början av mina forskarstudier och kliniskt verksam som läkare, ser jag stora problem torna upp sig. Utan förtroende är ingen medicinsk forskning möjlig.

▲ Andreas Tolf, ordförande för Svenska Läkare mot Kärnvapen sedan 2013.

I vår tjänst som läkare förvaltar vi ett stort förtroende. Inför detta måste man böja sig i ödmjukhet. Beslutsfattare och allmänhet förväntar sig att vi har belägg för det vi påstår – och att vi tillämpar denna vetenskap med människornas bästa för ögonen. Läkekonst är i bästa fall vetenskap och människokärlek i skönaste förening.

DETTA FÖRTROENDE GÄLLER oss även när vi i kraft av vår yrkesidentitet arbetar för kärnvapenedrustning. Vi brukar framhålla att vi inte är fredsaktivister som råkar vara läkare – utan att vi arbetar för nedrustning just för att vi är läkare. Med vår medicinska vetenskap i ryggen kan vi kraftfullt argumentera för det oförsvarbara i

att använda – eller hota att använda – kärnvapen.

Mitt i julstressen damp det ner ett brev hos alla medlemmar. Vi i styrelsen hade under lång tid brottats med frågan huruvida SLMK borde ta ställning i frågan om ett svenskt Natomedlemskap. Frågan hade aktualiserats ett flertal tillfällen de senaste åren både internt och från andra föreningar och organisationer. Flera gånger diskuterade vi frågan i styrelsen. Utgångspunkten för diskussionen isolerades till kärnvapenaspekten av militäralliansen; vid ett Natomedlemskap skulle Sverige vara en del i den strategiska kärnvapenplaneringen. Räckte detta faktum för att SLMK som organisation offentligt skulle argumentera mot en

svensk anslutning till militäralliansen? Även om vår diskussion hade föranletts av den svenska Natodebatten, ville vi poängtera att ett principbeslut skulle gälla varje militärallians där kärnvapen utgör en fundamental och integrerad del.

MEN HUR FÖRVALTAR VI allmänhetens och medlemmarnas förtroende bäst? Är det genom att ta ställning i frågan – eller är det genom att inte ta ställning? Vad är SLMK:s roll i kärnvapendebatten? Hur når vi fram med vårt budskap? Frågan var svår och vi diskuterade den ur många synvinklar. Till slut enades vi om att lägga fram en motion till årsmötet och genom ett utskick be om medlemmarnas uppfattning i frågan.

Svaren strömmade in och med stor behållning läste styrelsen och jag de över hundra reflektioner som

ALLTSEDAN SLMK GRUNDADES har vi varit en enfrågeförening. När många andra föreningar breddat sina agendor har vi fortsatt arbeta enkom med kärnvapen. Målet har dels varit att kunna samla så många läkare som möjligt, oberoende av partipolitisk uppfattning eller ideologi, men också att bibehålla en hög kompetens och trovärdighet inom detta område. Detta har visat sig vara en framgångsrik strategi för vår förening, som har hållit ihop i över trettio år och fortfarande idag har ett betydande medlemsantal. Vi sätter en ära i att vara partipolitiskt neutrala och tror oss vara respekterade i alla politiska läger.

SJÄLV TAR JAG DENNA ORO för en partipolitisering på stort allvar. Till varje pris bör vi undvika att skapa splittring och polarisering i vår förening, vilket vi hittills lyckats undvika. Det skulle

diskussion i frågan och efter omröstning valde mötet med stor majoritet att avslå motionen.

INNEBÄR DETTA ATT SLMK inte kan prata om Nato? Nej! Vi kan tala om Nato. Kärnvapen är och förblir det största omedelbara hotet mot människors hälsa – och detta hot upprätthålls genom bland annat Natos kärnvapendoktriner. Dessa har vi alltid kritiserat och kommer fortsatt att kritisera. Vi ska även fortsättningsvis belysa kärnvapenaspekten av militäralliansen och intressera oss för hur Sveriges förhållanden till kärnvapen påverkas vid ett eventuellt medlemskap. Men framförallt ska vi informera om de medicinska konsekvenserna av kärnvapenkrig. Vi tror att ingen som förstår lidandet som dessa vapen orsakar kan fortsätta plädера för deras fortbestånd. Slutsatser om ett svenskt Natomedlemskap får man själv

VI BRUKAR FRAMHÅLLA ATT VI INTE ÄR FREDSAKTIVISTER SOM RÅKAR VARA LÄKARE – UTAN ATT VI ARBETAR FÖR NEDRUSTNING JUST FÖR ATT VI ÄR LÄKARE.

medlemmar tog sig tid att skicka in. I slutändan var det cirka fyra procent som hade svarat. De flesta var positiva till att SLMK skulle ta ställning mot ett svenskt Natomedlemskap, men när endast fyra procent har uttryckt sin uppfattning är det vanskligt att dra för stora slutsatser.

Att föreningens politiska oberoende är en viktig princip för medlemmarna står helt klart. Cirka en fjärdedel av de som svarade på brevet uttryckte en skarp ovilja mot att SLMK skulle ta ställning i frågan om ett svenskt medlemskap i Nato eller någon annan militärallians där kärnvapen är en fundamental del. De framhöll risken med att ett ställningstagande skulle uppfattas som ett partipolitiskt ställningstagande och att detta därmed skulle försvaga SLMK:s starka oberoende.

riskera att försvaga oss och därmed dämpa vår starka röst för nedrustning. Under hösten har också frågan om ett Natomedlemskap kommit att partipolitiserats tydligare än förut. Även om vårt beslut inte skulle vara föranlett av ett partipolitiskt ställningstagande skulle risken vara överhängande att det skulle uppfattas så.

Mot bakgrund av den samlade reaktionen från medlemmarna och en ny omprövning av argumenten, fann jag mig själv – och många andra i styrelsen – på årsmötet argumentera för att motionen skulle avslås. Jag tror att vår förening kan vara mer slagkraftig i vår argumentation utan att ha kedjat fast oss vid en hållning i Natofrågan. På så sätt är vårt mandat att fortsätta upplysa om de medicinska konsekvenserna av kärnvapen fortsatt starkt och orubbat. Årsmötet hade en livlig och givande

dra när att alla andra aspekter också är sammanvägda,.

SLMK:S STYRKA ÄR föreningens stora medlemsskara och ett mångårigt arbete mot kärnvapen. I dag är vi cirka 2 500 medlemmar med en gemensam uppfattning att världen vore en bättre plats utan kärnvapen. Förtroende från beslutsfattare och allmänhet är en grundsten i vår förening – utan det är inte vårt arbete möjligt. I kraft av vår profession ska vi fortsätta berätta om de medicinska konsekvenserna av kärnvapen, ”så att kärnvapenkrig förhindras”, som det står i våra stadgar. Det är vetenskap och människokärlek i skön förening. ❖

OPEN ENDED WORKING GROUP, OEWG

– forum för diskussioner om kärnvapenförbud i FN Av Josefin Lind

Under februari ägde intensiva diskussioner om kärnvapenedrustning rum i FN i Genève. Kärnvapenförbudet dominerade helt diskussionerna om hur staterna bör fylla det legala tomrummet kring kärnvapen. Svenska Läkare mot Kärnvapen fanns på plats, och i maj när staterna åter träffas konkretiserar de förhoppningsvis vägarna framåt för att nå kärnvapenedrustning.

Forum för diskussionerna var den öppna arbetsgrupp som fick sitt mandat under höstens möten i FN:s Generalförsamling. Syftet enligt resolutionen om OEWG, framlagd av Mexiko, är att titta på det legala tomrum som kärnvapnen befinner sig i enligt många stater, och på vilket sätt man bäst fyller detta tomrum.

Även begreppet avskräckning diskuterades och många stater menade att det inte längre är acceptabelt att ett fåtal stater tar sig rätten att försvara sitt territorium med kärnvapen och därmed sätter säkerheten på spel för invånarna i världens alla andra länder. Även riskerna med kärnvapen behandlades. Hur kan kärnvapnens humanitära effekter bli mera allmänt kända? Finns det effekter av kärnvapnen som vi ännu inte känner till?

ÄVEN SVERIGE FÖRESLOG under diskussionen i FN att en öppen arbetsgrupp skulle tillsättas och tydliggjorde under sitt anförande att eventuella nya legala åtgärder kring kärnvapnen bör bidra till att implementera icke-spridningsavtalets nedrustningsåtgärder. Detta kan göras innan andra redan föreslagna avtal träder i kraft. Sverige var också tydligt med att just kärnvapenförbud inte är något som regeringen i dagsläget har tagit ställning till men alla alternativ finns på bordet och man utreder frågan. Det var ett positivt anförande som signalerade en progressiv hållning och lämnar mycket hopp inför vårens överläggningar. Frågan om huruvida Sverige ska ansluta sig till de 127 stater som åtagit sig att förbjuda och eliminera kärnvapen ligger just nu hos den nyligen återupprättade folk-rätts- och nedrustningsdelegationen.

DET VAR HÖGT I TAK i diskussionerna och tack och lov var antalet i detalj förberedda anföranden få. Dialog och diskussion präglade i stället stämningen. Dock fanns ingen av världens kärnvapenstater på plats; de hade redan i förväg tydligt deklarerat att de inte tänkte medverka.

När staterna de två första veckorna i maj åter träffas för fortsatta diskussioner, hoppas vi att man för mer detaljerade diskussioner kring ett kärnvapenförbud och att Sverige då har en tydligare inriktning och tar mer plats i diskussionerna. Läkare mot Kärnvapen kommer att finnas på plats även då så håll utkik på bloggen på hemsidan och på Facebook för uppdateringar! ❖

▲ Förbudsfrågan dominerade diskussionerna i FN i februari under Open-ended Working Group, men ingen av kärnvapenstaterna var på plats.

▲ International Campaign to Abolish Nuclear Weapons (ICAN) samlar civilsamhället från hela världen under Open-ended Working Group i Genève.

Lästips

ANDREA ANDREEN: FÖR LIVETS SKULL av Elisabeth

Larberg och Magna Andreen Sachs (Publit 2015)

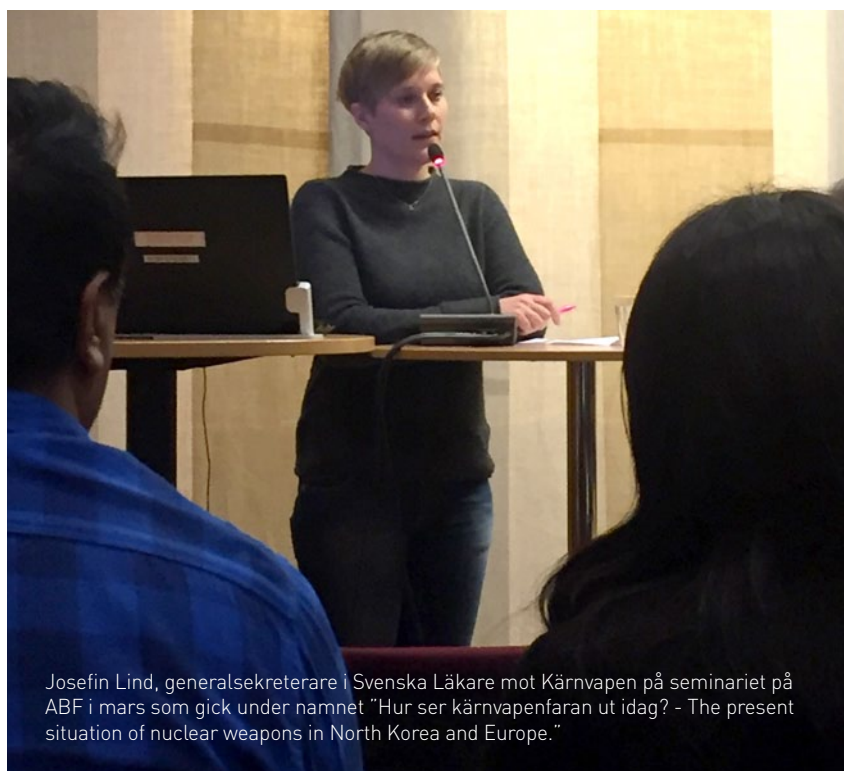

LÄKARHISTORIA, KVINNOHISTORIA, FREDSHISTORIA

Andrea Andreen (1888-1972) tog studenten som privatist vid 17 års ålder – flickor kunde vid denna tid inte ta studenten i det kommunala gymnasiet. Hon fortsatte sedan läsa medicin i Uppsala, men äktenskap 1909 med The Svedberg och två barn födda 1910 och 1913 kom emellan. Han övergav henne 1914, men hon kunde trots detta, eller kanske just därför, återuppta studierna och blev medicine licentiat 1919. Några nedslag i hennes omfattande gärning:

Läkaren: Pionjär inom diabetesvården och föregångare med att rekommendera diet och motion som en del av behandlingen. Hon grundade tillsammans med Karolina Widerström och Ada Nilsson *Svenska Kvinnors Centralförbund för fysisk kultur*. Hon var ledamot av *Befolkningskommittén* 1935-38 som expert i medicinska frågor, vilket ledde till införande av statlig mödrahjälp och till att barnbördsanstalterna förstärktes, med möjlighet till kostnadsfri vård.

Fredsengagemang: Hon förde en livslång kamp för freden, för kvinnornas rätt och för barnens bästa. Redan 1911 blev hon radikalpacifist

Josefin Lind, generalsekreterare i Svenska Läkare mot Kärnvapen på seminariet på ABF i mars som gick under namnet "Hur ser kärnvapenfaran ut idag? - The present situation of nuclear weapons in North Korea and Europe."

efter att ha lyssnat på ett föredrag av Elin Wägner. Hon knöt kontakt med *Fogelstadgruppen* – den progressiva kvinnogruppen med Kvinnliga medborgarskolan och engagemang för kvinnor, demokrati och fred. Hon var en flitig och uppskattad föreläsare, var med och bildade den progressiva kvinnotidskriften *Tidevarvet* och skrev flitigt om nedrustning, kamp mot kemiska stridsmedel, vikten av fysisk hälsa och likalön för kvinnor. Hon var aktiv i flera fredsföreningar, deltog i den första demonstrationen mot kärnvapen 1945, deltog i en kommission som kartlade USA:s användning av biologiska stridsmedel under Koreakriget och var motståndare till Vietnamkriget.

Detta är en angelägen bok om en begåvad, kunnig och engagerad men idag, även bland aktiva fredskvinnor i stort sett okänd kvinna. Författarna, som båda är släkt med Andrea Andreen, kastar på ett sakligt och inkännande vis ljus över ännu en bit betydelsefull men bortglömd kvinnohistoria.

Gösta Alfvén

Detta har hänt

ABF-SEMINARIUM OM KÄRNVAPENHOTET

Nätverket för kärnvapenedrustning arrangerade den 16 mars ett välbesökt seminarium om kärnvapenfaran idag och om situationen i Nordkorea och Europa. I panelen satt Dan Smith, direktör på SIPRI, Magnus Hellgren, chef för UD:s nedrustnings och icke-spridningsenhet samt Josefin Lind, generalsekreterare i Svenska Läkare mot Kärnvapen. Moderator var Sofia Tuvestad, politisk handläggare på Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet.

Det var en intressant panel med deltagare som kompletterade varandra väl. Publiken fick en god inblick i den svenska nedrustningspolitiken. Vidare fick man höra att det sätt på vilket kärnvapen diskuteras i Storbritannien och Frankrike egentligen inte skiljer sig så mycket från hur Nordkorea tänker kring sina kärnvapen. Det handlar hela tiden om säkerhet och prestige. Budskapet vi fick med oss från seminariet är att vi måste arbeta hårdare för kärnvapenedrustning och att alla krafter behövs.

DAGENS INDUSTRI UPPMÄRKSAMMAR att svenskarnas pensionspengar fortfarande går till kärnvapenproduktion. Vi har också uppmärksammat detta i flera år men AP 1-4 fortsätter att luta sig mot sin policy som godkänner modernisering av kärnvapen så länge de innehåller av NPT:s fem erkända kärnvapenstater. Vi menar att det inte går att göra den tolkningen av NPT som AP-fondernas Etikråd gör och att detta tydligt går i konflikt med regeringens ökade engagemang i kärnvapenfrågan. Det går inte att tala om rätt händer för kärnvapen, de katastrofala effekterna är desamma.

Förbjud kärnvapen och därigenom tvinga de kärnvapenfria staterna att dra bort alla investeringar i kärnvapen!

DEBATTINLÄGG GP

Med anledning av dagens utrikespolitiska debatt och de kärnvapendiskussioner som nu förs i FN i Genève skriver vi på GP tillsammans med Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, IKFF, Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen och Svenska kyrkans internationella arbete att Sverige bör arbeta för att förbjuda kärnvapen.

Tips!

DRÖMMEN OM EN SVENSK ATOMBOMB

I mars sändes P1-dokumentären Drömmen om en svensk atombomb som handlar om hur Sverige var nära att bli en kärnvapenmakt. Allt skedde i det dolda med hemliga regeringsbrev och alla medel var tillåtna för att nå målet. Motståndarna till programmet blev förföljda och Sveriges befolkning blev förd bakom ljuset. En intressant dokumentär som rekommenderas!

att bli en kärnvapenmakt. Allt skedde i det dolda med hemliga regeringsbrev och alla medel var tillåtna för

<http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/699605?programid=909>

På gång

STATYN "KVINNAN I FREDSBARBETET" SNART KLAR FÖR RESNING

Nu i sommar kommer statyn Kvinnan i fredsarbetet att resas på Kärleksud-den på Djurgården i Stockholm under festliga former, tal och föredrag – om inget oförutsett inträffar under gjutningen. Preliminärt datum är torsdagen den 16 juni, på eftermiddagen. Alla är välkomna att delta. Mer exakt information kommer att anslås på vår hemsida www.slmk.org.

Föreningen Kvinnan i fredsarbetet, Gösta Alfvén

VÅRMÖTE OCH MEDLEMSHELG

Den 9-10 april anordnas vårmöte och medlemshelg i Mjölby. På programmet står bland annat kommunikationsworkshop, politisk uppdatering samt aktivism för den intermitterande aktiva.

FÖRELÄSNINGAR 2016

Under 2016 kommer vi att hålla ett antal föreläsningar runt om i Sverige. Bland annat befinner vi oss i Umeå och Linköping under våren. Vill du att vi kommer till din stad och föreläser? Hör av dig till info@slmk.org.

ICAN CAMPAIGNERS MEETING

Den 30 april till 1 maj anordnar ICAN ett kampanjmöte i Genève inför andra sessionen av Open-ended working group. På kampanjmötet kommer man att diskutera kampanjstrategi och undersöka det rättsliga tomrum som finns idag och vilka bestämmelser och element ett nytt fördrag om kärnvapen måste innehålla, samt diskutera kampanjmetoder och vägar framåt.

Vill du följa med? Vi behöver din intresseanmälan så snart som möjligt så snabba på med att skicka anmälan till info@slmk.org!

HIROSHIMADAGEN 2016

Hiroshimadagen är en viktig dag att uppmärksamma. Dagen för oss tillbaka till varför vår organisation finns och påminner oss om varför det som hände den 6 och 9 augusti 1945 aldrig får hända igen. Läkare mot Kärnvapen kommer även i år uppmärksamma Hiroshimadagen den 6 augusti på olika platser runt om i Sverige. Kommer det anordnas något på din ort? Skriv gärna till oss och berätta, så kan vi hjälpa till att uppmärksamma och sprida.

384 000 TACK!

Tack till dig som sparar i Swedbank Robur Humanfond! År 2015 fick vi en utdelning på 384 386 kr tack vare dig och alla andra som sparar i fonden.

Swedbank Robur Humanfond är en svensk aktiefond som förvaltas av Swedbank Robur. Den är en hållbarhetsfond, vilket innebär att företagen som den investerar i tar ansvar för miljö, arbetsvillkor, mänskliga rättigheter och affärsetik. Genom ideellt etiskt fondsparande kan du på ett enkelt sätt bygga upp ett sparkapital med möjlighet till god avkastning, samtidigt som du stöttar vår verksamhet och låter ditt sparkapital bidra till en bättre värld.

NOMINERA TILL ÅRETS

Vem tycker du har gjort betydande insatser i arbetet för en kärnvapenfri värld? Nominera till årets antiatombombdiplom 2016! Skicka din nominering till info@slmk.org.

ARTIKELSERIE

CLOSE CALLS

DE GÅNGERNA VAR VI NÄRA KÄRNVAPENKRIG

Av Gunnar Westberg

Jag har i två artiklar i de senaste numren av *Läkare mot Kärnvapen* berättat om två tämligen väldokumenterade situationer då faran för ett världsförstörande kärnvapenkrig var påtaglig, den s.k. Petrov-incidenten i september 1983 och Able Archer två månader senare.

Det finns många fler rapporter om att felaktig eller misstolkad information uppfattats som fientliga attacker och lett till en höjning av beredskapen för ett motanfall. I en rapport från Chatham House räknar man med 13 "incidents" som kunnat leda till kärnvapenkrig. I en artikel i *LMK* nr 94 år 2003 räknar Alan F. Phillips med tjugo "Close Calls". Delvis beror skillnaderna i antal på att vissa kriser kan indelas i separata händelser. Informationen om dessa tillbud kommer i första hand från amerikanska källor, med bekräftelse från den ryska sidan. Det kan naturligtvis finnas allvarliga händelser i Sovjetunionen och i andra kärnvapenländer som vi inte vet något om.

Förutom dessa allvarliga händelser finns ett stort antal redogörelser för olyckor med amerikanska och i något fall brittiska kärnvapen som kunde ha orsakat en kärnvapendetonation. Dessa har beskrivits i Eric Schlossers bok *Bomben*: ett knapptryck från kärnvapenkrig. En sådan händelse skulle inte ensamt ha lett till ett kärnvapenkrig, men om en sådan olycka inträffat i samband med en internationell kris kunde observationerna ha misstolkats och ökat krigsriskerna.

Ibland är det roande, men kanske också oroande, att läsa beskrivningarna om mänskliga misstag i kontrollen av kärnvapnen. Väskan med utrustningen för kärnvapnets avfyrande har ibland varit kortvarigt på avvägar. Det lilla "kreditkortet" med koder för att öppna väskan och beordra kärnvapenkrig, som den amerikanske presidenten alltid har med sig har i ett par fall hamnat i kemtvätten.

Återigen, dessa rapporter kommer från USA. Sovjetunionen släpper inte gärna sådan information, och det gör inte heller Kina. För att inte tala om Frankrike, den hemlighetsfulla kärnvapenmakten.

KUBAKRISEN

Den bäst beskrivna krisen, och den allvarligaste vi känner till, var Kubakrisen i oktober 1962.

Det som hände har beskrivits från amerikansk synvinkel i böcker, bl.a. *Tretton dagar* av Robert Kennedy, och i flera filmer. Jag återberättar inte detta ganska välkända händelseförlopp här. I böckerna och filmerna upplever man hur hundratals miljoner människors liv berodde på beslut som fattades av personer som var mycket illa förberedda för situationen. Generalstaben (Joint Chiefs of Staff) hävdade t.ex. att det enda rimliga var en fullskalig kärnvapenattack mot Kuba. Robert Kennedy påstår till och med att han fruktade en militärkupp!

Informationen om motsidans planer och situation var dålig. Där fanns ingen direkt kontakt mellan Kennedy och Chrusjtjov. Så sändes t.ex. det avgörande ryska svaret på president Kennedys förslag från ryska ambassaden med ett cykelbud! Heta Linjen infördes först efter och som en följd av Kubakrisen.

Vi vet mindre om vad som hände i Moskva, men Chrusjtjovs memoarer ger en del information. De ryska generalerna var framför allt oroade över Sovjetunionens prestige: om vi ger efter i denna situation, hur skall våra allierade kunna lita på oss, och hur skall kineserna kunna känna respekt för oss?

KUBAKRISEN VAR MYCKET HOTFULL och ett stort kärnvapenkrig kunde ha blivit följden. Decennier senare har vi fått kunskap om krisens verkliga allvar. Fidel Castro berättade vid ett möte med McNamara många år senare att om USA anfallit Kuba skulle Castro ha krävt att de ryska kärnvapnen skulle avfyras mot USA. Så småningom har vi också fått veta att där inte bara var ett amerikanskt U2 spionplan som skjutits ner över Kuba, utan där var också un-

▲ Det fanns inte någon direktkontakt mellan USA's president John F. Kennedy och Sovjetunionens ledare Nikita Chrusjtjov under de spända veckorna hösten 1962. Den så kallade Heta Linjen infördes först efter och som en följd av just Kubakrisen. ▼

▲ Rörelsen Women Strike for Peace, under en demonstration utanför FN-högkvarteret i New York, manar till försiktighet i den rådande situationen i oktober 1962.

gefar samtidigt ett annat U2-plan som förrirrat sig, vilselett av norrskenet (!), in över Sovjetunionen. Amerikanska jaktplan sändes ut för att skydda U2-planet. Dessa jaktplan försågs med kärnvapen för detta uppdrag – varför? – och det var fullt möjligt för planens ensamma pilot

radioförbindelse med Moskva kunde inte etableras. Det har rapporterats att kaptanen på den skadade ubåten ville avfyra sitt kärnvapen men han övertalades av sin andreman, kapten Vasilij Alexandrovich Archipov, att invänta order från Moskva, en order som aldrig

reda en attack mot Sovjetunionen med kärnvapenmissiler. Hade beredskapen höjts till Defcon I, den högsta nivån, från Defcon 2, kunde missiler ha avfyrats. Förvirringen tycks ha varit stor vid kärnvapenkommandot på basen och ett misstag kunde ha lett till att missiler sänts iväg mot sina mål i Ryssland.

Kubakrisen var mycket hotfull och ett stort kärnvapenkrig kunde ha blivit följden. Decennier senare har vi fått kunskap oss om krisens verkliga allvar.

EN BISARR HÄNDELSE som skulle kunna vara hämtad ur en roman av John le Carré var "Penkovskys suckar": Oleg Penkovsky var en dubbel-spion som lämnat viktiga uppgifter till CIA om Sovjets kärnvapen på Kuba. Han var instruerad att sända ett kodat meddelande – tre djupa utandningar, upprepat två gånger – till sina uppdragsgivare om han fått kännedom att Sovjet avsåg att anfälla. Ett sådant meddelande sändes under Kubakrisen till hans kontakt i CIA. Denne insåg dock att Penkovsky hade blivit gripen och koden hade blivit känd.

att avfyra dessa atomvapen!

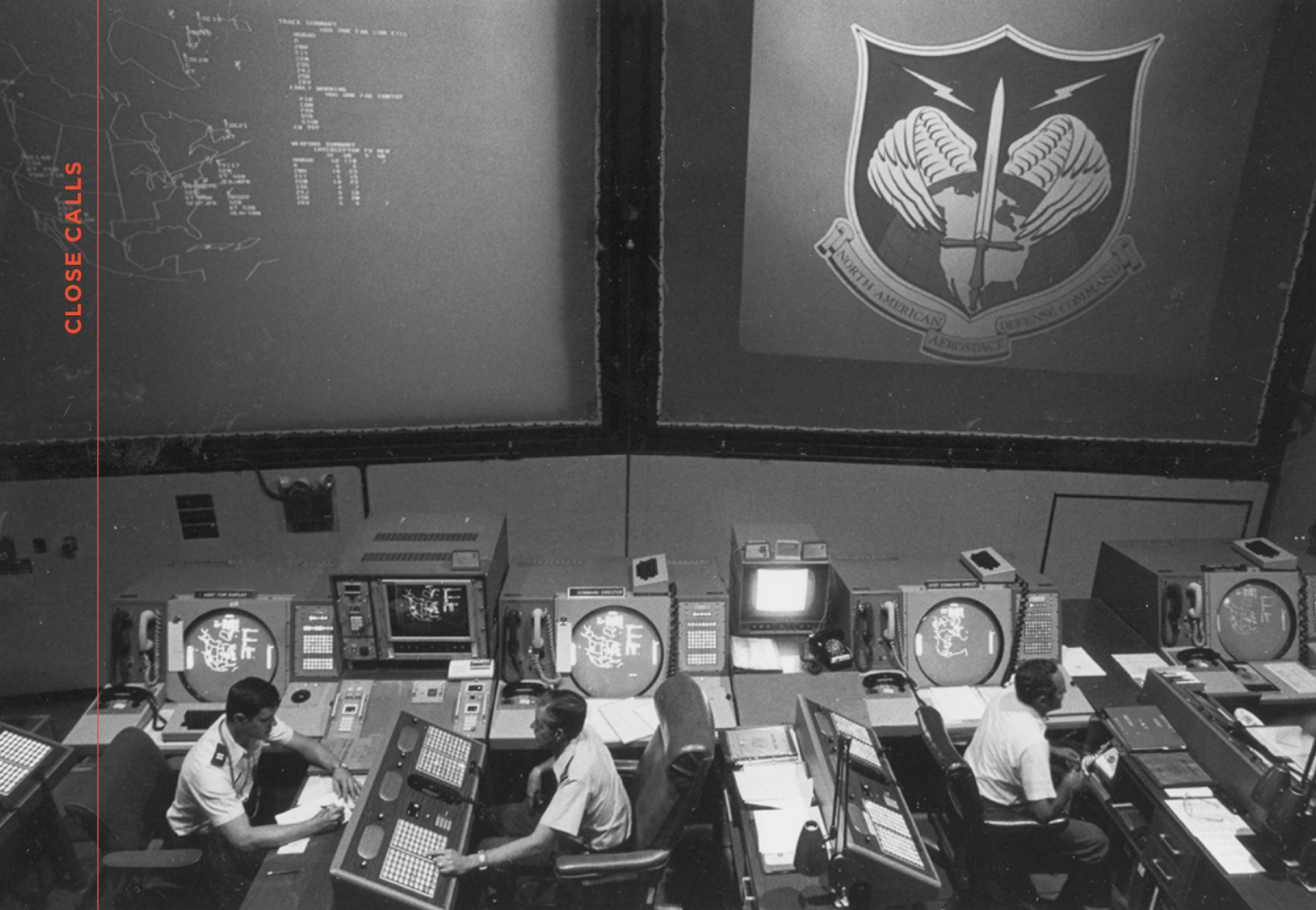
Vi vet nu också att fyra ryska ubåtar med kärnvapenladdade torpeder befann sig nära Kuba. Ubåtsbefälhavarna hade instruktioner om att avlossa sina kärnvapen om deras fartyg allvarligt skadats av sjunkbomber. Åtminstone ett av fartygen träffades av sjunkbomber, och man förstod inte att dessa var avsedda som varningar, för att tvinga upp ubåten till ytan. Någon

kom. Archipovs roll framhävs i en film som, liksom filmen om Petrov, kallats "Mannen som räddade världen".

Vad hade följden blivit om den ryska ubåten avfyrat sin kärnvapenladdade torped mot det amerikanska hangarfartyget som ledde operationen?

NYLIGEN HAR OCKSÅ rapporterats att den amerikanska basen på Okinawa under Kubakrisen fick order att förbe-

Fortsättning på nästa sida ►

▲ NORAD (North American Aerospace Defense Command) är ett bilateralt militärkommando, inrättat och bestående av USA och Kanada, som funnits sedan 1958. NORAD:s uppdrag är att övervaka det Nordamerikanska luftrummet och vid allvarliga incidenter larma respektive lands försvarsledning.

ANDRA ALLVARLIGA TILLBUD

I november 1979 hade ett inspelat scenario med anfallande ryska missiler förts in i varningssystemet NORAD (North American Aerospace Defense Command). Detta tolkades som en verklig fullskalig sovjetisk attack. Under sex minuter rådde högsta beredskap för avfyrning av kärnvapen mot Sovjet innan man insåg misstaget. Man införde nya säkerhetsrutiner som skulle förhindra ett sådant misstag.

Mindre än ett år senare upprepades dock misstaget, men denna gång på ett mer hotfullt sätt. Zbigniew Brzezinski, som var nationell säkerhetsrådgivare, blev uppringd vid tretiden på natten av en jourhavande general och fick veta att 220 missiler var på väg från Sovjet mot USA. Snart kom ett nytt telefonsamtal, nu med beskedet att 2 200 missiler hade observerats. Brzezinski

skulle just ringa upp President Jimmy Carter när generalen ringde för tredje gången och kunde berätta att inga radarsystem kunde bekräfta att missiler var på väg.

Misstaget orsakades av ett felaktigt datorchip. Det finns flera rapporter om alarm av liknande orsaker, även om bara enstaka nått den högsta ledningen.

VI SAKNAR INFORMATION om tekniska misstag i Sovjetunionens kärnvapenkommando. Det har däremot beskrivits att alkoholism och drogmissbruk är vanligt bland den personal som övervakar datorer och missiler, liksom i USA. En grupp från SLMK besökte på nittioalet centralen i Moskva för övervakning av Rysslands radarstationer vid gränserna. Vi fann att de personer som satt vid monitorerna arbetade i 24-timmars skift! Vi blev förskräckta och ordnade i Stockholm och Moskva seminarier för de ryska officerarna om trötthet och "vigilance". Professorerna Torbjörn Åkerstedt och Töres Teorell

var bland föreläsarna. Vi fick intrycket att våra gäster tog informationen på stort allvar. Om det till slut blev någon förändring i arbetsförhållandena vid övervakningscentralen vet vi inte.

Historien med "Den norska väder-raketen" 1995 tas ibland upp som ett särskilt oroande händelse. En raket från Norge uppfattades av ryska satelliter som en missil på väg mot Ryssland. President Jeltsin väcktes, "kärnvapenväskan" öppnades och Jeltsin diskuterade saken med sina medarbetare. Missilen visade sig till slut inte vara på väg mot ryskt territorium.

Jag uppfattar i stället denna incident som ett tecken på att när relationerna mellan kärnvapenmakterna är goda blir risken för ett missgrepp liten.

DET ÄR INTE BARA mellan USA och Sovjetunionen/Ryssland som "Close Calls" har förekommit. Indien och Pakistan har en kronisk konflikt kring Kashmir med varierande militär aktivitet. Vid åtminstone två tillfällen har detta krig hotat att utveckla sig

Det är inte bara mellan USA och Sovjetunionen/Ryssland som "Close Calls" har förekommit. Indien och Pakistan har en kronisk konflikt kring Kashmir med varierande militär aktivitet. Vid åtminstone två tillfällen har detta krig hotat att utveckla sig till en kärnvapenkonflikt

till en kärnvapenkonflikt, vid Kargill-konflikten maj-juni 1999 och efter en pakistansk terroristattack mot det indiska parlamentet i december 2001. Vid bägge tillfällena gjordes kärnvapen i Pakistan beredda för användning. Pakistan har en policy av "första-användning", som innebär att om indiska militära styrkor överskrider gränsen till Pakistan så är Pakistan berett att ta till kärnvapen. Det anses att Pakistan saknar en "Permissive Action Link", dvs. ett system där en kod måste överföras för att kärnvapen skall kunna avfyras. Militären kan alltså, rent tekniskt sett, avfyras kärnvapnen utan politikernas godkännande. Indien, som har mycket starkare konventionella stridskrafter har däremot deklarerat en "No first use"-princip.

När man läser de omfattande redogörelser som finns från båda dessa konflikttillfällen blir man mycket oroad över den dåliga kommunikationen mellan politiker och militärer i både Pakistan och Indien. Missförstånd och oklarheter förekom i skrämmande omfattning, varför man kan räkna dessa incidenter som "Close Calls".

Vid båda konflikterna spelade amerikanska ledare en stor roll för att förebygga en eskalering och, i sist hand, en kärnvapenanvändning.

VI VET INTE MYCKET om "Close Calls" i andra kärnvapenländer. I Storbritannien gjorde man sig vid Kuba-krisen beredd för ett kärnvapenkrig. De redogörelser som finns talar om oklarheter i kommunikationen mellan politiker och militärer. Man visste inte mycket om utvecklingen i USA.

Alla brittiska kärnvapen finns på ubåtar. Dessa kan i allmänhet inte avfyras kärnvapnen omedelbart, utan där blir många timmars fördröjning. Missstag blir då mycket mindre sannolika än när beslut måste fattas på tio minuter.

Det finns inga uppgifter om oroadande incidenter beträffande Frankrike som kunde ha lett till kärnvapenanvändning. Jag räknar då inte kollisionen mellan en brittisk och en fransk kärnvapenbärande ubåt år 2009. Landet har delar av sina styrkor i omedelbar avfyrningsberedskap som aktiveras av presidenten.

Kina har en stor del av sina strategiska kärnvapen i låg beredskap vilket minskar risken för avfyrning av missstag. Kina har också en doktrin om No first use.

VARFÖR BLEV DET INTE NÅGOT KÄRNVAPENKRIG?

Eric Schlosser, författare till boken *Bomben: ett knaptryck från kärnvapenkrig*, berättar: "En äldre fysiker, som deltagit i utvecklingen av atomvapnen, sade till mig: 'Om någon hade sagt 1945 efter bombningen av Nagasaki att ingen mer stad i världen skulle utsättas för atomvapen på 70 år skulle ingen ha trott honom, Vi förväntade oss flera kärnvapenkrig".

Ja, varför blev det inga fler kärnvapenkrig? Under det kalla kriget var risken/hotet högst påtagligt, men vi klarade oss.

I kärnvapenländerna säger man att avskräckningen var avgörande. MAD, "Mutual Assured Destruction", räddade oss. Insikten om att den an-

dra sidan under alla omständigheter skulle kunna förorsaka "oacceptabel" skada på mitt eget land även om jag angriper först var starkt avhållande.

AVSKRÄCKNINGEN VAR VIKTIG. I mitten av 1980-talet kom så informationen om Kärnvapenkrigets Vinter: "Segren" skulle svälta ihjäl till följd av den decennielånga vinter som kärnvapenkriget skulle åstadkomma. Anfall med kärnvapen innebar därigenom självmord. Kanske bidrog den insikten – även om den energiskt förnekades av amerikanska försvarsexperter – till att kärnvapenarsenalerna efter 1985 kraftigt reducerades?

Den ömsesidiga avskräckningen kan inte förklara varför kärnvapen inte använts i krig mot länder som saknar kärnvapen. I Koreakriget ville General MacArthur sätta in kärnvapen mot de kinesiska styrkor som kom in på Nordkoreas sida. I Vietnamkriget fanns en opinion i USA som krävde kärnvapen mot Nordvietnam. Många sovjetiska militärer ville sätta in kärnvapen i Afghanistan.

Varför avstod man? Jo, av moraliska och humanitära skäl. Det kallades kärnvapenträskeln. Om USA hade satt in kärnvapen mot Nordvietnam skulle effekten ha blivit så förfärande att USA skulle ha varit ett paria-land i decennier, och den inhemska opinionen skulle aldrig ha accepterat atombombningen. De radioaktiva nedfallet i kringliggande länder, delvis USA:s allierade, hade blivit en tung belastning för USA.

Vid det första kriget mot Irak hade President Bush utfärdat en order, officiellt "hemlig" men likväl välkänd, om att kärnvapen skulle kunna användas mot Irak om Irak satte in kemiska vapen. Här tycks man ha i viss mån jämställt kemiska vapen och atomvapen, och buntat ihop dem som "massförstörelsevapen". Egentligen ett moraliskt argument.

Är detta, det moraliska och humanitära argumentet, en tillräcklig förklaring? Jag vet inte, men har inte hittat någon annan trovärdig förklaring.

I ETABLERANDET AV EN hög kärnvapentröskel har civila organisationer mot kärnvapen spelat en stor roll, särskilt Läkare mot kärnvapen. Vi har ständigt varnat för de svåra medicinska konsekvenserna av kärnvapnen som gör att de aldrig skall användas. Domstolsbeslutet i Haag – användning av kärnvapen är förbjuden – bidrog också.

Jag tror att vi fortfarande kan räkna med att inget land avser att använda kärnvapen annat än som avskräckning. Men avskräckningen fordrar att fienden måste tro att jag likväl är beredd att sätta in kärnvapen. Både Nato och Ryssland har en kärnvapendoktrin som

Det är troligt att där har varit andra farliga situationer som vi ännu inte fått kännedom om. Varför blev det inget krig av misstag när spänningen och misstron var så stark?

innebär att man kan använda kärnvapen även om motståndaren inte gör det. I en konflikt av stor betydelse är det risk att man hotar med kärnvapen när man kommer i underläge. Hotar man med atomvapen kan man till slut bli tvungen att fullfölja sitt hot.

I de tre artiklarna i LMK har jag redogjort för hur ett kärnvapenkrig av misstag skulle kunna ha utlösts, ett världskrig med kärnvapen och med utrotning av människan som en möjlig följd. Det är troligt att där har varit andra farliga situationer som vi ännu inte fått kännedom om. Varför blev det inget krig av misstag när spänningen och misstron var så stark?

LÅT MIG BERÄTTA OM ett Close Call som jag upplevt. Jag körde min bil på en trefilig väg när jag hastigt kände mig vara på väg att övermannas av den mikrosömn som ibland drabbar mig. Jag sökte förgäves efter en möjlighet att stanna för en rast. Efter en halv minut somnade jag. Bilen gick mot mitträcket. Bilen fick sidan uppriven men jag och min fru var oskadda. Men om där inte funnits ett mitträcke?

Den mötande trafiken på andra sidan var tät och där kom en tung lastbil...

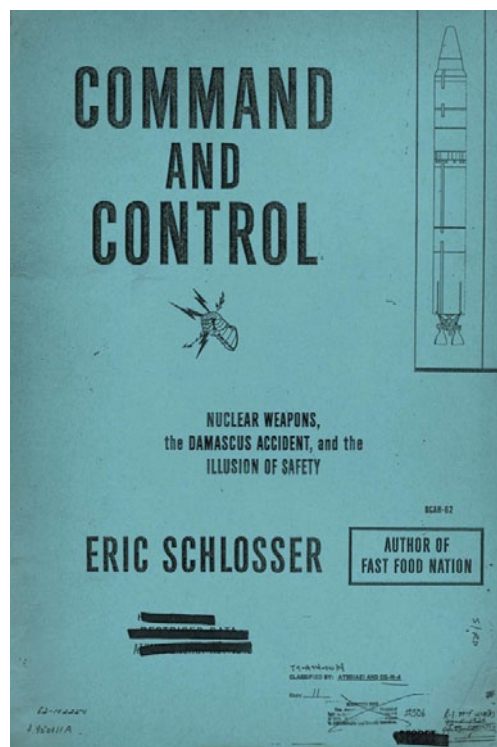
De "Close Calls" för kärnvapen som jag beskrivit ledde inte till ett krig. Men där kunde ha kommit en långtradare och där inte funnits ett mitträcke?

Där har varit tillräckligt många tillbud mellan USA och Ryssland för att två farliga händelser skulle ha kunnat inträffa samtidigt. Strax före Able Archer-övningen sköts ett koreanskt passagerarplan ner av sovjetiskt jaktflyg. Tänk

om i stället ett sovjetiskt militärplan hade skjutits ner över Europa? Tänk om något eller några av de kärnvapenbärande flygplan som deltog i övningen hade tagit ordern att bomba sovjetiska mål som verklighet? I Sovjetunionen stod bombplan beredda, med piloter i cockpit och väntade på ett Nato-anfall.

ÄNDA FRAM TILL mitten av 1990-talet fanns ständigt amerikanska bombplan med flera kärnvapen ombord i luften. Om ett sådant flygplan hade navigerat fel, liksom U2-planet gjorde, och kommit in över ryskt luftrum, i ett spant läge mellan USA och Sovjet, kunde en situation liknande Dr Strangelove ha utvecklats.

Eric Schlosser berättar om ett stort antal misstag och olyckshändelser i hanteringen av kärnvapen i USA. Kärnvapen har tappats från flygplan, eller störtat med flygplanet. Dessa olyckor innebar i och för sig inte ett hot om kärnvapenkrig men en olycka med en kärnvapenexplosion som följd i samband med en hotfull internationell situation skulle starkt öka risken för missgrepp.

▲ Eric Schlossers bok Command and Control, Bomben finns även översatt till svenska, Ordfront förlag.

Alan Philips gissade i sin artikel i LMK nr 94 2003 att risken för ett globalt kärnvapenkrig så långt hade varit 65%. Ja, kanske det. Eller kanske 20%, eller 80%. Men definitivt inte noll. Så visst har vi haft tur. ❖

Referenser, i tillägg till de som lämnades i föregående artikel:

Eric Schlosser: Command and Control: Nuclear Weapons, the Damascus Accident, and the Illusion of Safety. 2014

Alan F. Philips:
<http://nuclearfiles.org/menu/key-issues/nuclear-weapons/issues/accidents/20-mishaps-maybe-caused-nuclear-war.htm>

Tom Nichols: < <http://nationalinterest.org/feature/welcome-russian-nuclear-weapons-101-10432>

ICAN CAMPAIGNERS MEETING

Den 30 april till 1 maj anordnar ICAN ett kampanjmöte i Genève inför andra sessionen av Open-ended Working Group. På kampanjmötet kommer man att diskutera kampanjstrategi och undersöka det rättsliga tomrum som finns idag och vilka bestämmelser och element ett nytt fördrag om kärnvapen måste innehålla, samt diskutera kampanjmetoder och vägar framåt.

Vill du följa med så behöver din intresseanmälan så snart som möjligt så snabba på med att skicka anmälan till info@slmk.org!

NORDKOREAS KÄRNVAPEN-PROV 6 JANUARI

Nordkorea motiverar sitt omdömeslösa kärnvapenprov den 6 januari på samma sätt som NATO, Ryssland och övriga kärnvapenländer motiverat sina prov: kärnvapen behövs för vår säkerhet. Vi bör fördöma Nordkoreas kärnvapen men också alla andra ca 16 000 kärnvapen på jorden. Det var Nordkoreas fjärde kärnvapenprov, men USA, till exempel, har utfört 1 054 kärnvapenprov. Vårt hopp står nu till *the Open-ended Working Group* (OEWG) inom FN som ska försöka utrota kärnvapnen. OEWG ska mötas i 15 dagar under första halvan av 2016.

Cesar Jaramillo. Nuclear weapons are unacceptable in the hands of any nation. *Huffington Post* 01/07/2016.
New UN working group on nuclear disarmament. www.icanw.org December 8, 2015
Björn Hilt. States of hope and states of concern. www.ipnw.org January 11, 2016.

DOCS AND NUKES

Ira Helfand och Victor W Sidel, två förgrundsfigurer inom IPPNW och dess nationella förening PSR i USA, skriver om läkare och kärnvapen i den kliniska medicinens flaggskepp *New England Journal of Medicine*. De varnar för att sedan kalla kriget avslutades för 25 år sedan har hotet från kärnvapen glömts bort i den allmänna debatten. Men sanningen är att president Putin talar om att kärnvapen kan användas och stormakterna moderniserar sina kärnvapen för fullt. Det finns cirka 16 000 kärnvapenstridspetsar i världen, 95 % av dem i Ryssland och USA. Av dessa är ungefär 2 000 färdiga att avfyras inom 15 minuter (on hair-trigger alert) för att nå mål över hela jordgloben inom 30 minuter.

Därför står domedagsklockan på framsidan av *Bulletin of the Atomic Scientists* sedan ett år tillbaka på 3 minuter i 12.

Det är 28 år sedan (under åren 1984-1988) som den stod så nära 12. Då var motiveringen att relationerna mellan Sovjetunionen och Ryssland var iskalla,

▲ Domedagsklockan står sedan ett år tillbaka på 3 minuter i 12.

utan dialog, nu att Ryssland och USA har inlett en massiv modernisering av kärnvapen och klimatförändringarna står utom kontroll. Därför är det dags för läkare att ånyo, som på 1980-talet, lära allmänhet och politiker att

kärnvapnen måste förstöras innan de förstör oss och att stödja organisationer som ICAN som arbetar för att eliminera alla kärnvapen.

Helfand I, Sidel VW. Docs and Nukes—Still a Live Issue. *N Engl J Med*. 2015 Nov. *Bulletin of the Atomic Scientists* <http://thebulletin.org/timeline>

STYRDA BOMBER SOM PENETRERAR JORDYTAN

De flesta bomber faller från flygplan och tyngdkraften gör att de faller passivt ned mot målet (gravity bombs). Nu finns det emellertid bomber som har en viss styrförmåga tack vare minivingar så att de prickar målet med ca 30 meters precision (*guided nuclear gravity bomb*). En del bomber kan dessutom penetrera jordytan för att explodera först på några meters djup. Penetrationen gör att bombens förmåga att förstöra hårda, djupa mål (typ bunker) blir 15-25 gånger större, så att en 1-megatons ytbomb kan ersättas med en 50 kilotons bomb som penetrerar några få meter. Den mindre laddningen gör att spridningen av radioaktivt material blir mycket mindre, vilket gör penetrerande bomber mer aptitliga för militärer och lättare att acceptera för politiker. Obama-administrationen har deklarerat att den inte ska införa nya "capa-

bilities" för kärnvapnen. Bloggaren Kristensen anser att penetrerande, guidade bomber är ett brott mot denna deklaration.

I bloggen visas videoinspelningar av prov med B61-12, en amerikansk penetrerande bomb.

Hans M Kristensen, FAS Blogg (Federation of American Scientists) Jan. 14, 2016

VÄNDPUNKTER FÖR MÄNNISKAN: VARFÖR MAN KAN VARA OPTIMISTISK OM EN LÖSNING PÅ HOTET OM GLOBAL UPPVÄRMNING OCH NUKLEÄR VINTER

Alan Robock, professor i klimatvetenskap vid Rutgers University, New Jersey, intervjuas och bloggar om att vi diskuterar möjliga "tipping points" i klimatet: kanske leder upptining av permafrosten till frisättande av massor av metan och därmed accelererande uppvärmning? Kanske kan en konflikt vid gränsen mellan Indien och Pakistan leda till ett kärnvapenkrig med global svält? Men förutom dessa möjliga, negativa tipping points finns det möjliga, positiva vändpunkter. Vem kunde tro för tio år sedan att USA skulle få en svart president som blev vald två gånger? Alan Robock är optimist och tror att människor förmår ändra sitt tänkande när de ser klimatförändringar. Det kan här vara värt att påminna om vilken livsviktig uppgift ICAN har att outtröttligt lyfta fram kärnvapnen i den politiska debatten.

Men motståndet kräver hårt arbete. Robock svarar på intervjuarens frågor: "Den största utmaningen är de massiva desinformationskampanjer som stöds av dem som har finansiella intressen i status quo. Oavsett om det handlar om klimatkrisen som på kort sikt hotar fossila bränslebolag, eller nukleär

vinter som hotar de militärindustriella komplexen, så har de som kommer att förlora pengar på kort sikt mycket djupare fickor än vetenskapsmännen och de har också tillgång till annonsering och lobbyister som lurar allmänheten och ger bidrag till politiker.”

”Klimatkrisen kan sammanfattas i 15 ord: *Den är sann. Den är vi. Den är allvarlig. Vetenskapsmännen är eniga. Det finns hopp. Förnekare pillar ut russinerna ur kakan för att förvirra allmänheten...* Det enda jag vill säga till förnekarna är: 'Bli en del av lösningen, inte en del av problemet.'”

Alan Robock citerade också Albert Einstein och Bob Dylan:

Our world faces a crisis as yet unperceived by those possessing power to make great decisions for good or evil. The unleashed power of the atom has changed everything save our modes of thinking and we thus drift toward unparalleled catastrophe...We need...a nation-wide campaign to let the people know that a new type of thinking is essential if mankind is to survive and move toward higher levels.”

Albert Einstein, New York Times, May 26, 1945

”How many times can a man turn his head, pretending he just doesn't see?”
Bob Dylan

Alan Robock intervjuad av Allison Feldman, FAS Roundup: January 5, 2016
Alan Robock: Blogg i Huffington Post. March 3, 2014

IRA HELFAND'S TED TALK 25 JANUARY 2016

Ira Helfand är akutläkare och IPPNW-aktivist. I ett utmärkt TED talk berättar han i nio minuter om hur jorden skulle kunna se ut efter ett ”litet” kärnvapenkrig mellan Indien och Pakistan eller ett stort krig mellan Ryssland och USA. Han ger också hopp: alla med den kunskapen bör och kan arbeta för en elimination av kärnvapen.

<https://www.youtube.com/watch?v=mUm82W7B2BY&feature=youtu.be>

▲ Ira Helfand, co-president för International Physicians for the Prevention of Nuclear War, IPPNW, är en drivande kraft i organisationen.

IRLAND

”It is notable that nuclear weapons are now the only weapons of mass destruction not prohibited by law, despite the acknowledged capacity for the most devastating impact on humanity.”

Uttalande av Irlands delegation vid FN-överläggningarna i Genève i februari
<http://www.icanw.org/campaign-news/state-ments-supporting-a-ban>

BIOTERRORISM

PubMed från det federala medicinska biblioteket i USA är den viktigaste databasen för medicinsk litteratur (främst över 25 miljoner artiklar i medicinska tidskrifter). Söker man PubMed för bioterrorism finner man att Anthrax (mjältbrand), botulism och ricin dominerar forskningen om bioterrorism. För **Anthrax**, se Internationell utblick i nummer 142.

Botulism innebär förlamningar orsakade av gift från bakterien Clostridium botulinum. Det är den aktiva faktorn i Botox som motverkar rynkor genom att förlama små ansiktsmuskler efter

lokal injektion. Botulinumgiftet är det giftigaste ämne vi känner: nanogram-mängder kan döda en människa. Det kan användas militärt genom att spridas i en aerosol eller i mat.

Ricin är ett gift från fröna från prydnadsväxten ricin (*Ricinus communis*). Den bulgariske dissidenten Georgi Markov dödades i London 1978 genom att en kula med ricin sköts in i Markovs ben från ett ombyggt paraply. I USA prövar militära forskare vacciner mot ricin i en fas I klinisk prövning.

Sjukdomsinformation om botulism. Folkhälsomyndigheten /www.folkhalsomyndigheten.se
Arnon SS et al. Botulinum toxin as a biological weapon. *JAMA* 2001;285:1059-1070.
Pittman PR et al. Safety and immunogenicity of ricin vaccine, RVEc™, in a Phase 1 clinical trial. *Vaccine*. 2015 Dec 16;33(51):7299-306.

CITAT SOM ÄR AKTUELLT OCH TIDLÖST

”We still have a choice today: nonviolent coexistence or violent co-annihilation. We must move past indecision to action.”
Dr Martin Luther King, Jr
(1929-1968; citerad av Amnesty)

ORGANISATIONER MOT KÄRNVAPEN

SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPEN - SLMK

Vi är den svenska sektionen av International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW) som är en bred internationell organisation med 150 000 medlemmar, som har en kärnvapenfri värld som gemensamt mål. I Sverige är vi idag nästan 2 600 läkare och medicinstudenter som är medlemmar. Dessutom har vi associerade medlemmar från yrkesgrupper som liksom läkare vill värna liv och hälsa, nämligen tandläkare, forskare, ingenjörer, sjuksköterskor, sjukgymnaster och analytiker.

Både Svenska Läkare mot Kärnvapen och IPPNW är politiskt och religiöst obundna organisationer med målet att avskaffa kärnvapnen genom att sprida saklig information om vapnens medicinska effekter.

Som medlem får du tidningen Läkare mot Kärnvapen 4 gånger/år. Det är den enda svenska tidskriften om kärnvapen.

Vårt arbete finansieras till ca 80 % av medlemsavgifter. Utan detta stöd skulle vi inte kunna agera så självständigt och vetenskapligt trovärdigt som vi gör idag. En stark röst för de humanitära och medicinska nedrustningsargumenten är nödvändig i dagens kärnvapendebatt. Vi är den rösten, tack vare en engagerad läkarkår. Medlemsavgiften är 290 kr/år för läkare och 200 kr/år för associerade medlemmar. Alla studenter betalar 100 kr/år. Bankgiro 901-0901.

Du hittar oss på webben: www.slmk.org eller [facebook.com/SLMK.1981](https://www.facebook.com/SLMK.1981)

Som associerad medlem deltar du i verksamheten och har samma förmåner som ordinarie medlemmar, med den enda skillnaden att du inte kan inneha en styrelsepost.

INTERNATIONELL KAMPANJ FÖR ETT KÄRNVAPENFÖRBUD

2007 lanserade IPPNW en bred kampanj för kärnvapnens avskaffande som getts namnet ICAN – International Campaign to Abolish Nuclear Weapons. Idag samlar den över 350 organisationer i fler än 90 länder som ställt sig bakom kampanjens krav på ett internationellt avtal som förbjuder kärnvapen. I Sverige medverkar elva stora freds- och miljöorganisationer i ICAN som drivs av initiativtagaren Svenska Läkare mot Kärnvapen.

www.icanw.org / www.icanw.se | [facebook.com/ican.sweden](https://www.facebook.com/ican.sweden) | Twitter @ICAN_Sweden

DANSKE LÆGER MOD KERNEVÅBEN - DLMK

Bestyrelsen består af: Alexandra Schou formand, Niels Dahm kasserer, Adeel Riaz Ahmed international councillor, Povl Revsbech hjemmeside, Anton Aggernæs, Klaus Arnung, Sarah Ndoni og Marianne Kromann bestyrelsesmedlemmer. Tilknyttet er Bent Pedersen som revisor.

DLMK:s bestyrelse

Alexandra Schou, København, 27218115, alixschou@hotmail.com
Niels Dahm, Faaborg, 62618361, dahm@avernak.dk
Povl Revsbech, Brabrand, 86264717, povl.revsbech@gmail.com
Adeel Riaz Ahmed, Albertslund, 23370484, adeel165@yahoo.com
Anton Aggernæs, Frederiksberg, 38343507, aggernaes.a@dadlnet.dk
Klaus Arnung, Vedbæk, 45661181, k.arnung@dadlnet.dk
Sarah Ndoni, København, 50247452, ndoni_sar@hotmail.com
Marianne Kromann, København, 60219217, marianne_kromann@hotmail.com

KANSLI

Generalsekreterare

Josefin Lind
08-400 204 83
0760-24 51 58
josefin.lind@slmk.org

Ekonomi- och medlemsansvarig

Cerese Olsson
08-400 204 83
cerese.olsson@slmk.org

Projektledare

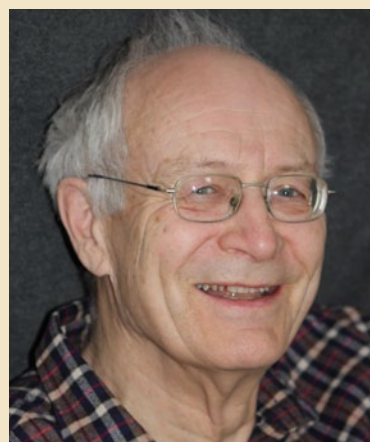
Clara Levin
076-017 38 69
clara.levin@slmk.org

Svenska Läkare mot Kärnvapen
Norr tullsgatan 45
113 45 Stockholm

Kassör

Klas Lundius
Svenska Läkare mot Kärnvapen
Håkantorsmölle
281 91 Perstorp
klas.lundius@slmk.org

PERSONPORTRÄTTET

Ulf König

Profession:
Pensionerad narkosläkare

Uppdrag i SLMK: Biträdande redaktör i föreningens tidskrift

Personligt: Medlem sedan 1980-talet. På senare år aktiv som redaktör för tidningen. Det är spännande att vrida och vända på texterna, att söka en balans mellan tidningens stil och författarens personlighet.

PÅ FÖRENINGENS ÅRSMÖTE 23 JANUARI VALDES PÅ ETT ÅR
en ny styrelse för
Svenska Läkare mot Kärnvapen

ORDFÖRANDE ANDREAS TOLF
UPPSALA
Epost: andreas.tolf@slmk.org
Tel: 070-636 38 34

VICE ORDFÖRANDE ÅSA LINDSTRÖM
ESKILSTUNA
Epost: asa.lindstrom@slmk.org
Tel: 073-663 11 40

VICE ORDFÖRANDE MARTIN TONDEL
UPPSALA
Epost: martin.tondel@slmk.org
Tel: 073-844 99 91

SEKRETERARE MEIT KRAKAU
DANDERYD
Epost: meit.krakau@slmk.org
Tel: 08-753 13 50

MEDLEM I IPPNW:S INTERNATIONELLA RÅD
GUNNAR WESTBERG
GÖTEBORG
Epost: gunnar.westberg@slmk.org
Tel: 072-744 30 23

KOORDINATOR LEONORE WIDE
SALTSJÖBADEN
Epost: leonore.wide@slmk.org
Tel: 08-717 65 17

LEDAMOT CHRISTINA VIGRE LUNDIUS
PERSTORP
Epost: christina.vigre.lundius@slmk.org
Tel: 073-852 55 53

LEDAMOT BIRGITTA SAHLSTRÖM KASTLUND
LUND
Epost: birgitta.kastlund@slmk.org
Tel: 070-931 71 61

LEDAMOT BENGT LARSSON
HUDIKSVALL
Epost: bengt.larsson@regiongavleborg.se
Tel: 070-344 80 18

STUDENTREPRESENTANT DAVID VICTORIN
GÖTEBORG
Epost: david.victorin@slmk.org
Tel: 073-728 34 26

SUPPLEANT FRIDA SUNDBERG
GÖTEBORG
Epost: frida.sundberg@slmk.org
Tel: 070-230 58 65

SUPPLEANT ANN MARIE JANSON LANG
STOCKHOLM
Epost: am.lang@hotmail.com
Tel: 070-665 56 51

SUPPLEANT GÖSTA ALFVÉN
STOCKHOLM
Epost: gosta.alfven@slmk.org
Tel: 073-966 08 35

SUPPLEANT JAN LARSSON
UPPSALA
Epost: jan.larsson@slmk.org
Tel: 072-566 87 25

SUPPLEANT WENJING TAO
SOLNA
Epost: wenjing.tao@slmk.org

SUPPLEANT JOHANNES ELDBLOM
GÖTEBORG
Epost: johannes.eldblom@slmk.org
Tel: 073-423 31 00

STUDENTSUPPLEANT VAKANT

VALBEREDNING CARIN ODHNER
STOCKHOLM
Epost: carin.odhner@telia.com
Tel: 070-575 53 43

VALBEREDNING JOHANNES NORBERG
SKELLEFTEÅ
Epost: johannes.norberg@slmk.org
Tel: 070-275 42 22

VALBEREDNING ERIK WAREBORN
MALMÖ
Epost: erik_wareborn@hotmail.com
Tel: 070-975 71 61

FÖRENINGSGREVISOR BENGT LINDELL
KALMAR
Epost: bengt.lindell@slmk.org
Tel: 070-647 23 47

FÖRENINGSGREVISORS SUPPLEANT
KRISTINA OLOFSSON
HUDIKSVALL
Epost: kristina.olofsson@slmk.org

AUKTORISERAD REVISOR
CHRISTINA GOTTING
GOTTING REVISION
Epost: christina@gottingrevision.se
Tel: 08-32 83 10

AUKTORISERAD REVISOR SUPPLEANT
EVA STEIN
ALLEGRETTO REVISION AB
Epost: eva.stein@allegretto.se
Tel: 070-764 53 03

**SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN**
Nobels fredspris 1985

Avsändare:
Svenska Läkare mot Kärnvapen
Norr tullsgatan 45
113 45 Stockholm
Sweden

ALMEDALEN 2016

**FÖLJ MED SVENSKA LÄKARE MOT
KÄRNVAPEN TILL ALMEDALEN 3-10 JULI 2016!**

Vi kommer finnas på plats på Hamnplan för blodtrycksaktioner
5 och 7 juli mellan klockan 12-13.

Den 6 juli anordnar vi ett seminarium tillsammans med Vetenskapliga rådet och Uppsala universitet. Talare kommer vara Lars-Erik De Geer, tidigare från FOI och CTBTO, Said Mahmoudi, Stockholms universitet och Josefin Lind, Svenska Läkare mot Kärnvapen.

Efteråt kommer det att hållas en politikerdebatt.

För mer information, kontakta info@slmk.org
eller håll utkik på www.slmk.org!

**SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN**
Nobels fredspris 1985